

John Jansen van Galen: De toekomst van het Koninkrijk. Over de dekolonisatie van de Nederlandse Antillen.

Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Contact, 2004; 224 blz.; 17,90 euro; ISBN 90-254-1916-X

In deze studie analyseert de auteur de 50-jarige (politieke) geschiedenis van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. Dit verleende autonomie binnen het Koninkrijk aan de Nederlandse Antillen (Aruba, Bonaire, Curaçao, St. Maarten, Saba en St Eustatius) en Suriname. Inmiddels is Suriname onafhankelijk geworden en heeft Aruba zich als zelfstandig rijkdeel van de Nederlandse Antillen afgesplitst. In hoofdstukken die titels dragen als 'De Nederlandse Antillen, een onmogelijke constructie' en 'Het koninkrijk, een baaierd van conflicten' analyseert Jansen van Galen met kennis van zaken de onderlinge verhoudingen, de teleurstellende ontwikkeling die afweek van wat het Statuut beoogde, alsmede de huidige stand van zaken en wederzijdse frustraties. In de laatste hoofdstukken behandelt hij mogelijke alternatieven voor de huidige situatie: onafhankelijkheid van de Antilliaanse eilanden; annexatie van Aruba, Bonaire en Curaçao door Venezuela; aansluiting bij Nederland (in de vorm van provincies); aansluiting bij de Europese Unie als ultraperifere gebieden (buitengebieden) passeren o.m. de revue. Ook behandelt hij het artikel van Jessurun d'Oliveira (2003) dat, zo ziet het er gezien de titel naar uit, een omgekeerde weg bepleit: 'Nederlandse secessie uit het Koninkrijk, oftewel: fifty ways to leave your lover(s)' – Nederland moet klaarblijkelijk het Koninkrijk opblazen door zelf uit te treden. Al deze mogelijkheden hebben echter hun eigen complicaties en stuiten op tal van obstakels. In de slotpagina's over de toekomst van het

Koninkrijk bekent de auteur minder dan ooit te weten hoe het verder moet. Hij stipuleert dat het Koninkrijk moet worden opgevat als 'een rechtsgemeenschap, die garant staat voor handhaving van mensenrechten, democratie, deugdelijke rechtspraak, behoorlijk bestuur en bewaking van de rijksgrenzen. Meer moet Den Haag niet op zijn schouders willen nemen.' (blz. 214); en dit is al heel wat. Verder spreekt hij van schuldsanering, afschaffing van de ontwikkelingshulp en over de mate waarin Nederland verantwoordelijk moet (en kan) zijn voor drugsbestrijding. 'In ieder geval moeten we nog lang met dit Koninkrijk leven', zo is zijn eindconclusie, 'realistischer en een aantal illusies armer, zonder de rooskleurige zorgeloosheid waarmee het vijftig jaren geleden tot stand kwam'. (blz. 215) De studie wordt afgesloten met een personenregister. John Jansen van Galen is journalist en werkt voor *Het Parool* en de NOS-radio. Zijn studie kwam tot stand in samenwerking met de Wiardi Beckman Stichting. (F.v.d.B.)

Ronald A. Walker: Multilateral Conferences. Purposeful International Negotiation.

Basingstoke: Palgrave Macmillan Ltd., 2004; xxii + 281 blz.; £78,20 ISBN 1-4039-3321-9

Deze studie beoogt een 'elementaire introductie te zijn in hoe multilaterale conferenties werken, en wat men, participierend in zo'n conferentie, kan doen om de uitkomst ervan te beïnvloeden'. Vertegenwoordigers van staten (meestal vertegenwoordigers van regeringen) nemen aan dergelijke bijeenkomsten deel. Overigens kunnen Internationale Organisaties zowel participant als doelwit van multilaterale conferenties zijn. Zij variëren van een bijeenkomst van

de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties tot kleine groepjes vertegenwoordigers van de Europese Unie die bijeenkomen om iets recht te zetten. De auteur is een Australische ex-diplomaat, die zijn beroep uitoefende in een periode dat zijn land een belangrijke rol speelde bij kwesties als de 'Uruguay Round trade agreements', de 'Chemical Weapons Convention', de totstandkoming van een regeling van het Cambodja-conflict, het 'South Pacific Environmental Programme', enz. Multilaterale bijeenkomsten worden gekenmerkt door bijzondere procedures en processen. Speciale middelen, strategieën en bekwaamheden dienen door de participanten te worden ontplooid, willen zij bepaalde doeleinden kunnen bereiken. Walker licht het proces en de daarbij behorende infrastructuur van de multilaterale diplomatie in drie delen minutieus door. In het laatste deel wordt 'de waarde' van dergelijke conferenties geëvalueerd, met aandacht voor de kritiek die erop wordt uitgeoefend. Ze worden vaak afgedaan als 'inefficient or ineffective or, conversely, denounced as too powerful and illegitimate' (blz. 245). Maar wat men er ook tegen in kan brengen, er is inderdaad 'no clear demarcation between the use of multilateral conferences for the individual (anarchic) purposes of governments, the exercise of power or collective governance' (blz. 255). Ze nemen soms belangrijke besluiten en geen enkele regering kan het zich (lange tijd) veroorloven er niet aan deel te nemen. In een apart hoofdstuk (blz. 227-241) behandelt Walker de 'nationale stijl' van deelnemers aan conferenties: zo kwalificeert hij Canada als 'the champion mediator'. Er is geen land dat dichterbij de Verenigde Staten staat, maar desalniettemin weet het zijn eigen identiteit te bewaren. Het heeft unieke banden met landen in bijna

Deze rubriek staat onder redactie van dr Fenna van den Burg. Bijdragen aan deze aflevering werden verzorgd door Coen Melman (C.M.), student aan de Universiteit van Amsterdam en stagiaire bij de afdeling Onderzoek van Instituut Clingendael, en Fenna van den Burg (F.v.d.B.).

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website:

www.clingendael.nl/library/publications

de gehele wereld. Frankrijk heeft een 'exceptionally high-quality foreign service' en een paradoxale wereldop-tiek: 'a global perspective but a highly self-centred one'. Duitsland vertoont weinig 'aptitude for conference diplo-macy' en Nederland was jarenlang vertegenwoordigd door activistische, progressieve delegaties, 'in the middle ground on many issues, reaching out to the Third World and seeking compromise positions'. In later jaren, toen de regeringen conservatiever werden, waren zij minder actief en sterker gepreoccupeerd door Euro-pese zaken. (F.v.d.B.)

Andrew F. Cooper, John English & Ramesh Thakur: Enhancing global governance: Towards a new diplomacy.

Tokio/New York/Parijs: United Nations University Press, 2002; xi + 308 blz. (met register); \$ 31,95; ISBN: 92-808-1074-X

Deze bundel is het resultaat van twee conferenties (in Canada resp. Japan), gehouden onder auspiciën van de United Nations University. Dit is een orgaan van de VN dat wetenschapslieden uit de gehele wereld samenbrengt teneinde vraagstukken te bestuderen op het gebied van 'peace and governance, environment and sustainable development, and science and technology in relation to human welfare'. De UNU heeft haar hoofdkwartier, dat planning en coördinatie van onderzoek, training en publicatie verzorgt, in Tokio. De op bovengenoemde conferenties gepresenteerde inleiden-gen vonden ten slotte hun weg in deze bundel met vijftien essays. In deze essays wordt aandacht geschonken aan nieuwe diplomatieke praktijken die zich ontwikkelen via 'bottom-up modes of leadership from (...) so-called "like-minded" states' en als gevolg van

de grotere rol van de 'civil society' in de contemporaine diplomatie. Het aantal 'private and public non-state actors' is geweldig toegenomen. Tegen deze achtergrond wordt het veranderend patroon van de diplomatie binnen de VN-structuur als gevolg van het optreden van 'like-minded nations' en NGO's nader geanalyseerd; komt de vraag aan de orde hoe substantieel deze nieuwe diplomatie is; en waarom de Verenigde Staten niet tot deze 'like-minded' staten behoren. Verder worden lessen getrokken uit de beweging om 'anti-personnel'-mijnen uit te bannen en worden de ontwikkelingen rondom (de vestiging van) het Inter-nationale Strafhof behandeld. Ook komen de consequenties van de mondiale ontwikkelingen op het gebied van industrie en handel aan de orde en is er een artikel over gedragscodes met betrekking tot kinderen die in gewapende conflicten worden betrokken. Ten slotte wordt de kwestie van de VN-sancties tegen UNITA (Union for the Total Independence of Angola) geanalyseerd. Dit laatste geval, waarbij een 'moribund UN sanctions regime was transformed by taking the initiative and doing diplomacy differently', en waar NGO's en de diamantindustrie bij het diplomatieke proces werden betrokken, wordt een goed voorbeeld genoemd van de mogelijkheden van diplomatieke innovatie (blz. 262). De bundel wordt afgesloten met het artikel 'Security in the new millennium', van de hand van Ramesh Thakur, lid van de redactie en vice-rector van de United Nations University. (F.v.d.B.)

K. Vignard (red.): The 2005 NPT Review Conference (Disarmament Forum 4, 2004).

Genève: United Nations Institute for Disarmament Research, 2004; 72 blz. ISSN: 1020-7287

Deel vier van *Disarmament Forum* staat in het teken van de *Review Conference* die in mei 2005 wordt gehouden over het non-proliferatieverdrag (NPT). Sinds de eerste herzieningsconferentie, vijf jaar geleden, is het verdrag geconfron-teerd met lastige problemen. Drie sta-ten, te weten India, Israël en Pakistan, behoren nog altijd niet tot de onder-tekenaars, terwijl Iran en Noord-Korea dwarsliggen (o.a. artikel 2 in deze bun-del). Een verspreide privaat netwerk van atoomgeleerde Kahn nucleaire in-formatie (artikel 3). Ook is er een trend ontstaan dat landen zich vooral richten op het tegengaan van verspreiding, maar de ontwapening terzijde schui-ven en zelfs nieuwe bewapeningssy-stemen ontwikkelen (o.a. artikel 1). De vraag die hierop wordt gesteld in zes artikelen en één speciaal commentaar van het hoofd van het Internationaal Atoom Energie Agentschap, Elbaradei, is of het NPT hier adequaat op kan reageren. Enkele auteurs, onder wie Elbaradei, denken dat ondersteunende maatregelen voldoende zijn. Zij pleiten voor meer middelen en bevoegheden voor het verdrag, waarbij een strak tijd-schema, een voortdurende wil en groot vertrouwen als basis dienen (artikel 1 en 4; Elbaradei). Realistisch is het artikel van George Perkovich over diverse strategieën om met niet-ondersteke-naars om te gaan. Volgens Perkovich zouden onze verwachtingen weleens aangepast moeten worden. De overige drie artikelen stellen dat de aanpak veelzijdiger moet worden of al is. Het non-proliferatieverdrag is slechts een onderdeel van een omvattend geheel aan maatregelen op het gebied van internationaal recht, media, banken, NGO's en onderlinge verdragen om nu-cleaire verspreiding tegen te gaan. Over ontwapening daarentegen spreken deze auteurs nauwelijks. (C.M.)